

Wat is niet meer actueel van het Masterplan uit 2020?

Deze vraag wordt regelmatig door buurtbewoners gesteld. Op 18 augustus 2026 heeft ARTIS die vraag beantwoord in de vergadering van de Procesgroep van bewoners. Deze Procesgroep adviseert ARTIS over de manier waarop de buurt wordt betrokken bij de plannen voor de randen van het park. Hieronder volgt het uitgebreide antwoord op de vraag: 'Wat is niet meer actueel van het Masterplan uit 2020 en wat nog wel?'

Ruimtelijk Masterplan

Het Masterplan uit 2020 wordt wel eens beschouwd als beleidsdocument van ARTIS. Dat is een misverstand. Het is een RUIMTELIJK Masterplan. Er staan weliswaar een aantal beleidsuitgangspunten in, maar die zijn enkel bedoeld om de vertaling naar de gebouwen en de ruimte daar omheen te kunnen maken.

Het is een dynamisch plan, want voortdurend veranderen de omstandigheden. Vandaag beslist ARTIS dat ze bepaalde dieren niet meer kan houden, bijvoorbeeld vanwege een verouderd verblijf, vervolgens kan ze er geen geschikt ander park voor vinden en blijven de dieren toch. Financieringsmogelijkheden kunnen zich voordoen of juist niet, vergunningen worden direct of pas na vertraging verleend, regelgeving kan een voornemen in de weg zitten, vanuit monumentenbeheer komen bepaalde eisen en ga zo maar door. Er zijn veel externe factoren waar ARTIS afhankelijk van is.

Het Ruimtelijk Masterplan dateert uit 2020. Het schetst een droombeeld voor 2030. Inmiddels is het 2026. Veel dromen zullen in 2030 nog niet gerealiseerd zijn, sommigen zijn bijgesteld. Toch staan veel beleidsuitgangspunten nog overeind.

Algemene beleidsuitgangspunten

Een leerzaam en vrolijk dagje uit

ARTIS is een natuurinstituut dat mensen wil leren over de natuur, over hoe alles met alles samenhangt van micro tot macro en hoe belangrijk het is om daar goed voor te zorgen voor toekomstige generaties. ARTIS wil dat doen door mensen te laten ervaren, bewust te maken, op ideeën te brengen/tot actie te stimuleren, maar niet door met het vingertje te zwaaien.

ARTIS wil mensen ook een vrolijk dagje uit aanbieden, weliswaar laten beseffen dat verandering nodig is, maar laten ervaren dat verandering mogelijk is en kan zitten in kleine dingen. Belangrijke thema's zijn: duurzame energie, watergebruik, biodiversiteit, restafval en voedsel.

ARTIS staat voor educatie op een laagdrempelige en gemakkelijke manier. Impact maken is de voornaamste doelstelling.

Een zo groot mogelijk bereik

ARTIS wil zoveel mogelijk mensen bereiken. Voor extra bezoekers is bijvoorbeeld ruimte in de daluren, in de koudere seizoenen en buiten de weekenden en de schoolvakanties. ARTIS streeft ernaar dat meer scholen het park bezoeken, zowel basisscholen als middelbare scholen. En uiteraard studenten. Ook wil ARTIS mensen bereiken die nu nog niet goed worden bereikt, zoals

Amsterdammers met een stadspas en Amsterdammers uit stadsdelen die ARTIS nu nog minder goed bereiken. Ook toeristen zijn natuurlijk welkom.

Voor corona was de gedachte dat het aantal bezoekers (vooral in de daluren en op minder drukke dagen) van 1,3 miljoen naar 2 miljoen zou kunnen stijgen. Inmiddels is duidelijk dat dit op korte termijn niet realistisch is, los van het feit dat grote groei geen doel op zich is. Een bezoekersaantal op de korte termijn richting de 1,5 miljoen, het getal dat vóór coronabijna werd gehaald, zou al een mooi doel zijn.

Ruimtelijke uitgangspunten

Uiteinden beter benutten

ARTIS wil de uiteinden beter benutten/bereikbaar/aantrekkelijk maken. Het Artisplein is daar het eerste voorbeeld van. Daar is nu het Salmplein bijgekomen. Voor verbetering van de achtertuin zijn nog andere plannen, waaronder het maken van een voedselboulevard, een restaurant gericht op duurzaam eten en het verhaal over duurzame voedsel-productie met soorten uit de tuin in een van de Salmhuisjes en op termijn een vrij toegankelijk Salmplein, zoals het Artisplein, met eventueel een ledenentree.

Sommige buurtbewoners hebben het idee dat ARTIS te veel horecagelegenheden heeft, waardoor de natuurbeleving wordt belemmerd. Echter alleen op drukke dagen zijn meer uitgiftepunten open.

Dat is bedoeld om de bezoekers te spreiden. Er zijn ook picknickplekken verspreid over de tuin, waar bezoekers hun eigen hapjes en drankjes kunnen nuttigen. Het is de bedoeling dat bezoekers, zeker als ze van ver komen, langere tijd in het park verblijven, om zoveel mogelijk te zien. Daar hoort tussentijds iets eten en/of drinken bij.

Begane Gronden vrijmaken door personeel naar nieuw Dienstengebouw te verhuizen

ARTIS wil de begane grond van de (deels monumentale) gebouwen een publieke functie geven voor bezoekers, dieren en/of collectie. Dit uitgangspunt heeft geleid tot de keuze om alle personeelsfuncties bij elkaar te brengen in het dienstencentrum in de noordoosthoek van het ARTIS-park. Nu liggen de personeelsruimten verspreid over het terrein en houden ze veel van de begane gronden bezet.

De vergunningaanvraag voor een nieuw Dienstengebouw, waarin de meeste personeelsfuncties (behalve kantoorfuncties) worden ondergebracht, ligt momenteel bij de gemeente. In dat gebouw komen ook opslag, quarantaine ruimtes en de installaties voor de aardgasvrije warmtevoorziening van alle gebouwen in het park.

Ruimer entreegebied

ARTIS wil de Plantage Kerklaan ontlasten door het entreegebied ruimer te maken. Daar worden nu plannen voor gemaakt. Dat gebeurt tegelijk met de vernieuwing van het Planetariumgebouw en een nieuw winkel/kassa gebouw (Servicegebouw). Belangrijk bij die ontwikkeling van het entreegebied is om ook schoolgroepen goed te ontvangen, zonder daarbij andere bezoekers in de weg te staan. Immers bij het entreeplein staan Micropia, het Groote Museum en het Planetarium, waar scholen ook graag naar toe gaan. Bij het nieuwe Servicegebouw wordt daarom o.a. een opvangplek voor scholieren gecreëerd.

Vernieuwing parkeerterrein

Het parkeerterrein is op dit moment grotendeels verhard en biedt kansen voor vergroening en verduurzaming.. ARTIS wil olifanten behouden als onderdeel van het internationale fokprogramma en als onderdeel van het verhaal over bedreigde diersoorten. Daarvoor moet het olifantenverblijf worden uitgebreid richting het parkeerterrein. Momenteel wordt gestudeerd op varianten voor parkeren en uitbreiding van het olifantenverblijf. Uitgangspunt is dat -in ieder geval voorlopig- de parkeercapaciteit op peil blijft (500 auto's). In de toekomst, als de ontwikkeling van de mobiliteit daartoe aanleiding geeft, zou de parkeercapaciteit wellicht omlaag kunnen.

Er zijn buurtbewoners die dit uitgangspunt strijdig vinden met de duurzaamheidsambities van ARTIS. Naast duurzaamheid vindt ARTIS het belangrijk om toegankelijk te blijven en zoveel mogelijk mensen te bereiken om zo haar educatieve missie uit te voeren. Daar komt bij dat de inkomsten uit kaartverkoop en parkeren niet gemist kunnen worden. Dat neemt niet weg dat ARTIS bezoekers stimuleert om met het openbaar vervoer te komen. Helaas is het openbaar vervoer richting ARTIS en dit deel van de stad in de afgelopen jaren in aantallen verbindingen sterk afgenomen. Hierover zijn we in gesprek met de gemeente.

Waterberging

ARTIS werkt samen met de gemeente en Waternet om regenwater, dat tot overlast leidt in de omgeving, via een gescheiden rioolsysteem naar ARTIS te leiden. Voor gemeente en bewoners zou dit regenwateroverlast in de openbare ruimte kunnen verminderen. Voor ARTIS zou dit helpen om het regenwater na filtering te kunnen gebruiken in de tuin.